

Людмила В. Танська¹, Сергій В. Палієнко²

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ТУРИЗМОНАВСТВІ: НОВІ МОЖЛИВОСТІ ТА ВИКЛИКИ

У статті розглянуто роль інформаційних технологій у сучасному туризмоведстві, їхній вплив на розвиток індустрії, а також основні можливості та виклики, які виникають у процесі їхньої інтеграції. Особлива увага приділена аналізу економічних, соціокультурних, технологічних та екологічних аспектів, що дозволяє всебічно оцінити вплив цифровізації на сферу туризму. Автори акцентують увагу на необхідності балансу між впровадженням інноваційних технологій та забезпеченням сталого розвитку галузі. Результати дослідження можуть бути корисними для науковців, практиків та викладачів, які займаються питаннями розвитку туризмоведства.

Ключові слова: інформаційні технології, туризмоведство, цифровізація.

Табл. 2. Літ. 13.

DOI: 10.32752/1993-6788-2025-1-283-245-250

Lyudmila Tanska, Serhiy Palienko

INFORMATION TECHNOLOGIES IN TOURISM SCIENCE: NEW OPPORTUNITIES AND CHALLENGES

The article examines the role of information technologies in modern tourism science, their impact on the development of the industry, as well as the main opportunities and challenges that arise in the process of their integration. Special attention is paid to the analysis of economic, socio-cultural, technological and environmental aspects, which allows a comprehensive assessment of the impact of digitalization on the tourism sector. The author emphasizes the need for a balance between the implementation of innovative technologies and ensuring sustainable development of the industry. The results of the study may be useful for scientists, practitioners and teachers involved in the development of tourism science.

Keywords: information technologies, tourism science, digitalization.

Peer-reviewed, approved and placed: 18.01.2025.

Постановка проблеми. У сучасних умовах розвитку туристичної галузі інформаційні технології виступають ключовим інструментом трансформації процесів та підвищення ефективності. Вони забезпечують доступ до великих обсягів даних, сприяють персоналізації послуг, а також розширюють можливості для взаємодії між туристичними компаніями та клієнтами. Водночас інтеграція новітніх технологій супроводжується рядом викликів, серед яких — забезпечення кібербезпеки, високі витрати на впровадження інновацій і потреба адаптації до нових умов.

Актуальність проблеми обумовлена необхідністю дослідження того, як інформаційні технології змінюють структуру туризмоведства, які нові можливості вони відкривають для індустрії туризму, та які ризики вони створюють. Це питання вимагає комплексного підходу для забезпечення ефективного використання технологій і підготовки до викликів, які постають перед галуззю.

¹ Open International University of Human Development "Ukraine". Ukraine.

² Open International University of Human Development "Ukraine". Ukraine.

Ця тема є важливою не лише для наукових досліджень, але й для практичного застосування, оскільки вона визначає майбутнє туристичної індустрії.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідження новітніх інформаційних технологій в туризмі у вітчизняній науці проводять такі вчені, як Г. Гапоненко, Дж. Діше, Л. Кльоба, Р. Кожухівська, О. Кучай, І. Тищук, О. Льбіна, С. Кузик, В. Худо та інші.

Мета дослідження. Стаття має на меті вивчити можливості та виклики застосування інформаційних технологій у туризмознавстві.

Основні результати дослідження. Існує кілька підходів до розуміння поняття туризмознавство, оскільки туризмознавство є міждисциплінарною наукою, і його трактування може варіюватися залежно від того, який аспект туризму розглядається. Основні підходи до сутності туризмознавства систематизовано в таблиці 1.

Інформаційні технології відіграють ключову роль у сучасному туризмознавстві, трансформуючи всі аспекти цієї галузі — від планування подорожей до їх реалізації. Завдяки цифровій революції індустрія туризму стала більш доступною, персоналізованою та зручною як для туристів, так і для компаній, що надають послуги.

Відповідно, ця стаття висвітлює виклики та можливості використання інформаційних технологій в межах інформаційно-технологічного підходу в туризмознавстві. Основними напрямками і можливостями використання інформаційних технологій в туризмознавстві доцільно визначити аналіз та прогнозування трендів, використання віртуальної реальності (VR) та доповненої реальності (AR), автоматизацію процесів, комунікацію в реальному часі та підвищення екологічної свідомості.

Великі обсяги даних (Big Data) дозволяють досліджувати поведінку споживачів, аналізувати ринкові тенденції та передбачати майбутні запити. Це сприяє створенню продуктів та послуг, які найкраще відповідають потребам туристів.

Віртуальна реальність (VR) та доповнена реальність (AR) відкривають можливість для попереднього ознайомлення з місцем призначення. Наприклад, віртуальні тури допомагають туристам краще зрозуміти, що очікувати від подорожі.

Більшість науковців вважають, що інформаційні технології є ключовим фактором, який впливає на формування соціально-економічних основ сучасного суспільства. Спершу вони виконували роль рушійної сили для традиційних виробничих галузей, але з часом, завдяки розвитку та інтенсифікації інформаційних обмінів, їх почали активно застосовувати на глобальному ринку послуг, зокрема для дослідження туристичного простору та організації туристичного бізнесу [1].

На думку С.П. Кузика та ін. інформаційно-віртуальні туристичні ресурси — це систематизована база даних, що містить інформацію про туристичні об'єкти (засоби розміщення, культурні пам'ятки, традиції та побут народів тощо), перелік та вартість туристичних послуг, а також існуючу інфраструктуру. Усі ці дані доступні у цифровому чи електронному форматі,

включаючи вебсторінки, інтерактивні карти та атласи, системи бронювання та оплати. Такі ресурси використовуються або можуть бути застосовані для задоволення широкого спектру запитів сучасних споживачів туристичних послуг [4].

Таблиця 1. Систематизація основних підходів до сутності туризмознавства, побудовано авторами

Підхід	Сутність	Основні представники	Внесок
Географічний підхід	Туризмознавство вивчає вплив туризму на різні регіони, включаючи використання природних ресурсів, розвиток туристичної інфраструктури і вплив на місцеву культуру та економіку	О.О. Бейдик	досліджував географічні аспекти туризму, зокрема природні ресурси та їх використання в туризмі.
		В.Ф. Кифяк	аналізував вплив туризму на регіональний розвиток.
Економічний підхід	Зосереджується на аналізі економічного значення туризму, включаючи прибутки від туристичних послуг, створення робочих місць і загальний вплив на ВВП країни чи регіону	М.П. Мальська	вивчала економічний вплив туризму, зокрема його роль у формуванні ВВП
Соціокультурний підхід	Розглядає, як туризм впливає на суспільство, традиції, звичаї та соціальні відносини. Це включає і позитивні аспекти (зближення культур), і виклики (комерціалізація культури)	О.О. Любіцева	аналізувала вплив туризму на культуру та соціальні відносини
		І.М. Школа	досліджував соціальні аспекти туризму, включаючи його вплив на громади
		Дж. Уррі	автор концепції "туристичного погляду", що аналізує соціальні аспекти туризму
Інформаційно-технологічний підхід	Досліджує роль технологій у розвитку туризму, включаючи автоматизацію процесів, використання big data для аналізу тенденцій, створення віртуальних турів та інші цифрові інновації	С.П. Кузик	Обґрунтував "інформаційні туристичні ресурси", "інформаційно-віртуальні туристичні ресурси".
		В.В. Худо	досліджував роль інформаційних технологій у туризмі, включаючи автоматизацію процесів.

Так, бронювання квитків, проживання та організації турів здійснюється завдяки онлайн-платформам. Штучний інтелект (AI) допомагає персоналізувати маршрути та створювати ідеальні плани для туристів. Додатки, чат-боти й соціальні мережі забезпечують миттєву взаємодію між компаніями та клієнтами, що підвищує рівень обслуговування. Завдяки IT можна проводити моніторинг впливу туризму на довкілля і впроваджувати більш сталий підхід до подорожей.

Таблиця 2. Інформаційні технології в туризмознавстві: можливості, виклики та перспективи, побудовано авторами

Аспект	Можливості	Виклики	Перспективи
Економічний	Аналіз ринку та підвищення ефективності бізнесу завдяки Big Data	Високі витрати на впровадження нових технологій	Створення нових економічних моделей для сталого розвитку туризму
Соціокультурний	Зближення культур завдяки цифровим платформам	Ризик втрати автентичності культур через глобалізацію	Сприяння збереженню культурної спадщини за допомогою технологій
Технологічний	Інновації, такі як віртуальна реальність, для залучення туристів	Кібербезпека та захист даних	Подальший розвиток технологій для вдосконалення туристичного досвіду
Екологічний	Моніторинг впливу туризму на довкілля	Впровадження технологій може потребувати значних ресурсів	Створення більш екологічно відповідального туризму завдяки цифровим інструментам

На основі наведеної таблиці можна зробити такі висновки. В економічному аспекті інформаційні технології значно підвищують ефективність роботи туристичних компаній, дозволяючи аналізувати ринок та оптимізувати бізнес-процеси. Основним викликом в цьому аспекті є високі витрати на впровадження новітніх технологій, що може бути бар'єром для малих і середніх підприємств. У перспективі очікується розробка економічно ефективних моделей, які дозволять поєднувати інновації та сталий розвиток.

Соціокультурний аспект полягає в тому, що цифрові платформи сприяють міжкультурній взаємодії та знайомству з різноманіттям культур. Водночас існує ризик втрати автентичності локальних культур через глобалізацію та стандартизацію. З технологічною підтримкою можливе активніше збереження і популяризація культурної спадщини.

Інновації, такі як віртуальна та доповнена реальність, відкривають нові можливості для залучення туристів в технологічному аспекті. Виклики в цьому аспекті пов'язані із забезпеченням кібербезпеки та захистом даних користувачів, а перспективи і можливості включають подальший розвиток технологій для ще більш персоналізованого та захоплюючого туристичного досвіду.

В екологічному аспекті інформаційні технології дозволяють моніторити вплив туризму на довкілля та розробляти екологічно відповідальні рішення. Впровадження таких технологій часто потребує значних ресурсів, що створює додаткові виклики. У майбутньому очікується активний розвиток "зеленого" туризму за рахунок цифрових інструментів.

Висновки. Отже, сучасний туризм активно інтегрує цифрові технології, такі як онлайн-бронювання, віртуальні тури, мобільні додатки та штучний інтелект. Це змінює спосіб, у який туристи планують і здійснюють свої подорожі. Завдяки аналізу великих даних (Big Data) та алгоритмам штучного інтелекту, туристичні компанії можуть пропонувати індивідуальні рішення для кожного клієнта, що підвищує якість обслуговування. Зростання використання цифрових платформ у туризмі підвищує ризики витоку даних та кіберзлочинності, що вимагає нових підходів до захисту інформації. Інформаційні технології сприяють екологічно відповідальному туризму, дозволяючи моніторити вплив на довкілля та оптимізувати ресурси.

Загалом, інформаційні технології пропонують значні переваги для розвитку туризму, але їхнє впровадження потребує обережного підходу, щоб подолати пов'язані виклики та забезпечити сталість галузі. Технології стирають кордони, роблячи подорожі доступнішими для людей з різних куточків світу, але водночас створюють виклики для локальних культур та економік. Інтерактивні технології, такі як VR і AR, можуть використовуватися для навчання майбутніх фахівців у сфері туризму, що підвищує їхню адаптивність до сучасних вимог ринку.

1. Багров Н. В. Географія в інформаційному світі. К.: Либідь, 2005
2. Гапоненко Г.І., Шультга Н.В. Сучасні тенденції та перспективи впровадження інформаційних технологій в туристичній галузі України. Вісник ХНУ ім. В. Н. Каразіна. Серія Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм». 2020. №11. С. 102-111.
3. Кожухівська Р. Б., Непочатенко В. О. Digital-технології як основа розвитку туристичної діяльності в Україні. Економіка та держава. 2020. № 7. С. 93–98
4. Кузик С. П. Інформаційні та інформаційно-віртуальні туристичні ресурси / С. П. Кузик, П. С. Кузик, А. В. Шевчук // Географія та туризм. 2010. Вип. 6. С. 101-108
5. Кучай О. Інтернет-технології та міжнародний туристичний бізнес. Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія Економіка, 2021. № 26. С. 44–56.
6. Тишук І., Ільїна О. Digital-технології у сучасному туристичному бізнесі: особливості розвитку та перспективи. Економічний форум. 2024. 1. 38-49.
7. Amadeus.com. Amadeus – The leading provider of travel technology solutions. (2023) URL: <https://amadeus.com/en>
8. Galileo.com. Galileo – The most trusted name in travel. (2023). URL: <https://www.galileo.com/>.
9. Kopanaki, E., Stroumpoulis, A., Oikonomou, M. (2021). The impact of blockchain technology on food waste management in the hospitality industry (2021). Entrenova-enterprise Research Innovation. 2021. 7 (1). P. 428–437.
10. Narayanan, A., Bonneau, J., Felten, E., Miller, A., Goldfeder, S., Clark, J. (2016). Bitcoin and Cryptocurrency Technologies Introduction to the Book. Princeton, NJ: Princeton University Press. 336 p.
11. Haponenko H., Vasylenko V. Prospects for the use of blockchain technology in the tourism industry. The Journal of V.N. Karazin Kharkiv National University Series "International Relations. Economics. Country Studies. Tourism". 2019. № 10. P. 193199 doi: 10.26565/2310951320191020
12. Sabre.com. Sabre – An innovative technology company. URL: <https://www.sabre.com/>
13. We are social 2023: соціальні мережі, інтернет та тенденції електронної комерції. (2023). URL: <https://elit-web.ua/ua/blog/we-are-social-2023>

1. Bahrov N. V. Heohrafiia v informatsiinomu sviti. K.: Lybid, 2005
2. Haponenko H.I., Shulha N.V. Suchasni tendentsii ta perspektyvy vprovadzhennia informatsiinykh tekhnolohii v turystychnii haluzi Ukrainy. Visnyk KhNU im. V. N. Karazina. Seriia Mizhnarodni vidnosyny. Ekonomika. Krainoznavstvo. Turyzm». 2020. No11. S. 102-111.
3. Kozhukhivska R. B., Nepochatenko V. O. Digital-tekhnolohii yak osnova rozvytku turystychnoi diialnosti v Ukraini. Ekonomika ta derzhava. 2020. No 7. S. 93–98
4. Kuzyk S. P. Informatsiini ta informatsiino-virtualni turystychni resursy / S. P. Kuzyk, P. S. Kuzyk, A. V. Shevchuk // Heohrafiia ta turizm. 2010. Vyp. 6. S. 101-108
5. Kuchai O. Internet-tekhnolohii ta mizhnarodnyi turystychnyi biznes. Visnyk Kyivskoho natsionalnoho linhvistychnohouniversytetu. Seriia Ekonomika, 2021. No 26. S. 44–56.
6. Tyshchuk I., Ilina O. Digital-tekhnolohii u suchasnomu turystychnomu biznesi: osoblyvosti rozvytku ta perspektyvy. Ekonomichnyi forum. 2024. 1. 38-49.
7. Amadeus.com. Amadeus – The leading provider of travel technology solutions. (2023) URL: <https://amadeus.com/en>
8. Galileo.com. Galileo – The most trusted name in travel. (2023). URL: <https://www.galileo.com/>.
9. Kopanaki, E., Stroumpoulis, A., Oikonomou, M. (2021). The impact of blockchain technology on food waste management in the hospitality industry (2021). Entrenova-enterprise Research Innovation. 2021. 7 (1). P. 428–437.
10. Narayanan, A., Bonneau, J., Felten, E., Miller, A., Goldfeder, S., Clark, J. (2016). Bitcoin and Cryptocurrency Technologies Introduction to the Book. Princeton, NJ: Princeton University Press. 336 p.
11. Haponenko H., Vasylenko V. Prospects for the use of blockchain technology in the tourism industry. The Journal of V.N. Karazin Kharkiv National University Series "International Relations. Economics. Country Studies. Tourism". 2019. № 10. R. 193199 doi: 10.26565/2310951320191020
12. Sabre.com. Sabre – An innovative technology company. URL: <https://www.sabre.com/>
13. We are social 2023: sotsialni merezhi, internet ta tendentsii elektronnoi komertsii. (2023). URL: <https://elit-web.ua/ua/blog/we-are-social-2023>